

Een parse avond hangt over 't eiland waar Tijn, Lamme en Brabo, na hun exode uit Vlaanderen (dat is héél lang geleden), de ontgoocheling uit hun ziel verbannen zouden. En aan den laagsteilen oever van de zee hebben ze 'n huizeken gezet, knedend de klei in bolle massa. Boven de deur, in 'n nis huisden ze den uil. Over 't dak aaien de uiterste twijgen van 'n reuzenboom. Zijn stam, aan den overkant van 't erf, is 'n geweldige bonk waartegen 'n primitief kapelleken leunt. 'n O.L. Vrouwe (gedenkenis van Klaas zaliger, Tijn's vader) schuilt daarin, veelkleurig en naïef. Vlak aan de voorzij van 't huizeken groeit 'n fenomenale zonnebloem. In de stille leeft 't driemanschap sinds vele jaren. Ze hebben geen dagen gekalenderd omdat er niets gebeurde. En omdat alles zoo gerust was (over hun ziel kwam stoïcisme) in aarde en hemel, gingen ze vergroeiën met die stilte. Tot zelfs die ééne golf, die zekeren morgen boosaardig over den oever heenspatten wou, verdikte ineens tot een ver-roer-loosde zwaai van felle rythmiek. Ze bleef verveien, met haar myriaden perelmoeren, als 'n schoon schilderij tegen de effen lucht. Toen kwam het heimwee buurten bij Tijn; hij was de eerste die welkom zei. Heimwee is verlangen! Daaruit kiemden wentelende gedachten. 't Werd zwaar leven op 't eiland. En opeens schoot de wilde lach eruit: Terug naar Vlaanderen! Ze bouwden 'n galjoen, klein en sterk... Lang hebben ze er aan gewerkt, iederen avond hunkerend naar de volgenden morgen om te hervatten den bouw, den bouw vol belofte. Driftig klopt Tijn de laatste spijkers. LAMME, de kok van 't blokhuis (van buiten Judas, van binnen Joannes), zit vòdr de deur van 't huizeken en deunt op 'n trekorgel. Op z'n wezen ligt 'n vage uitdrukking van duivemelkersentimentaliteit. BRABO komt van de scheepswerf aandraven. Z'n draven is dik want zijn honger is zwaar.

I.

Brabo Lamme!
Lamme improviseert voort.
Brabo Lamme!
Verweekte Lamme!
Koekendeeg! Hou dien blaasbalg stil!
Brabo, 'n granieten vent met 'n hondsvet rond z'n torso, komt te voorschijn.
Zoo'n bek past 'n gedroogden haring die amoereus de zee beziet! Is de kost in de keuken al gaar gekookt?
Lamme zanikt in 't diapason van z'n harmonika: Met 'n kluitje...
Brabo Is 't klaar?
Lamme Met 'n kluitje, o wee, werd Jan, mijne man, in 't riet gestuurd...
Brabo Naar den duvel! (het huis in)
Lamme En dat heeft zo honderd jaar geduurd...
Brabo herverschtijnt:
Kreeg ie de kramp in z'n lamme vingers! Koud is 't fornuis, en de tafel leeg! Zeg, het is avond!
Lamme 't Is avond! 't Vleesch ligt te janken in de schapraai om gebraden te worden. En Lamme...
Lamme ... die zingt. Die zingt om z'n heimwee, z'n zucht-naar-huis, naar... Roest in uw vel, want gij vat geen sik van wat Lamme gevoelt.
Brabo En ons eten?
Lamme De buik en 't eeuwige smeer! Mij is 't geneugt van 'n lied wat schooner. Loop in de keuken en kook daar zelf.
Brabo wil weg.
Lamme (mysterieus):
Brabo, zeg... 'k Heb haar vannacht gezien...
Brabo Wie?
Lamme Belle, de kriekende pronte meid...
Brabo Waar?
Lamme Daàr, op den oever, daar liep ze, peinzend...
Brabo Hoe?

Lamme Goud scheen heur haar, en ze droeg 'n ster...
Brabo Dat moet heet zijn, zeg!
Lamme ... in elk van heur oogen...
Brabo En toen?
Lamme Werd ik wakker. De droom was uit!
Brabo Honger, Lamme! Dàt is geen droom!
Zorg voor den kost. Ik roep Tijn alhier. Gauw aan 't fornuis!
Lamme zucht:
En den droom was uit...
Brabo neemt 'n koehoorn en blaast in Tijn's richting.
Tijn! Tijn! 't Is u gejongd! 't Spit in den haard met 'n vette eend... Wroeten en beuken is heerlijk, Tijn, maar de kissende saus moet uw mage zalven als wonderolie die alles geneest!
Tijn! Het is tijd!
Lamme zet kleien borden op de tafel.
Brabo Wat geriefte ge, kok?
Lamme Eerst salamanders met ajuin, zehond met mosterd...
Brabo En gal en edik!
Lamme Otters in pekkel, en krokodillen; eindelijk...
Brabo Wat dan?
Lamme 'ne Grooten aap! (snel af in huis).
Brabo roept hem na:
Koest! In uw nest!
.....
Ha... de schouwe rookt! Vuur in de keuken...
We zijn gered!

II.

Tijn, de overgankelijke, schicht te voorschijn.
Brabo Tijn!
Lamme, culinair-onzeker, vlucht den keuken-walm.
Tijn Brabo! 'k Heb ons galjoen gedoopt! Vòdr aan den boeg sloeg ik, dik-doorspijkerd, stevig 'n plank met den naam: Lioen. Klieven zal hij, Lioen! de zee door, en scheren als meeuwen het water over, sterk als 't geloof van m'n eenige liefde, taai als de pezen van een Lioen... Hard zal hij varen en reuzig breken stremmende baren! In wilden ren, driftig en fel, moet z'n kiel zich snijden schichtend 'n voor door den oceaan! Vrij zijn, Lioen! en uw vrije vane wapperen laten in zotten wind. En uw roer zal u leiden naar eigen strand waar geen klippen zijn voor uw rilde romp. Hoog hef ik 't zeil! Het bolt als een kaak vol geneugte, en vlamt in de laaiende zon! Brabo! Eén dag nog! De tocht begint! 't Is in m'n hart als een boerenkermis; 't jeukt in m'n vuisten een wondre kracht... Horens van overvloed worden m'n oogen, dwaas en verdrongen in visioenen... Roeland rameit in m'n ooren, Brabo. Brabo, dees uren zijn wispelturig, prikken en priemen m'n huivrende vreugd, jagen m'n bloed als gistende wijn gutsend het vat van m'n hersens in! Morgen, Lioen, zal de zee u kussen, wiegen met u in zonnigen roes, en kampen met u in minnenijd, Lioen, die ons voert naar de verte! God, het land van begeerte heeft me gewenkt... Mij barst het verlangen de ziel nu uit en dreunt als 'n Paaschklok! Hoor, Lamme, hoor! Sla uw fornuis de muren door! Steek den brand in het molm van dat ouwe dak, hits 'n vreugdevuur tot gekken gloed dat de gensters verzengen Sint Pieters baard! Hemel en leven en eeuwigheid, alles lokt ons, en zingt als 'n melkwit choir van duzend sinte Ceciliën in het land waar de liefde, de liefde, Brabo! de liefde, Lamme! ons laaft men den dauw van blijde wondere meisjesoogen. Slaat vonk uit uw saamgeperst gehunker-naar-vrijheid! We steken een vuurwerk af: kartetsen die heel het firmament doorschichten als gloeiende schietgebeden voor eindloos goê weer naar de nobele zon! Zon en zee en Lioen en wij en 't geluk in ons weergevonden Vlaanderen!
Lamme blijft extatisch luisteren met open mond.

Brabo (nuchter):

Jandorie! De rosbig is aangebrand! (ploft de keuken in)

Lamme (voor zich):

Dat... dat... dat was schoon, waarachtig; 't was precies of 'k zag de poort van 't paradijs daar opengaan...

Brabo met 'n braadstuk:

Tijn! Met al die zon en 't vuurwerk is ons eten naar den duvel!

Tijn Vul uw maag met korsten, Brabo! 'k Voel me zoo licht als de vleugels van mijnen engelbewaarder.

Lamme Da's goed, da's goed. M'n grootmoeder zei in 'r goeien tijd...

Brabo ... dat 'n kwezel droog brood eet, maar wij toch niet!

Tijn Nu aan tafel.

Lamme M'n grootmoeder zei...

Brabo 'k Vind het triestig, zeg, dat zoo'n eend moest verbranden... Dat is zijn schuld!

Lamme Voor zoo'n pens van drie el moet ik alles verkroppen! Ge sart me, Herkuul, naar 'n vechtpartij. Ik sta mijne' man tegen honderd Brabo's!

Tijn Onze lieve Heer, hou den moed er in, en maak dat m'n tanden niet gauw verslijten...

(fatalistische beet in z'n portie)

Brabo Lamme, ge zijt misschien hoog geleerd, maar voor kok zijn uw hersens niet fijn genoeg.

Kent gij 't recept om...

Lamme M'n grootmoeder zei...

Brabo ... om koude poëten warm te maken?

Lamme ??

Brabo Wel: dichter bij 't vuur!

Lamme Dat is geestigheid van 'n stekelvarken. M'n grootmoeder...

Tijn Zeg, is die ouder geworden dan 't vel op dees voorhistorisch scharminkel?

Lamme ... die zei...

Brabo Laat het mensch in vrede rusten. Bier moet ik hebben van eigen brouwsel!

Lamme ... zei: Ouwe zwijns hebben booze toten!

Tijn Weg met die benen en peezekoordinen! 't Hangt in m'n lijf als 'n weefgetouw...

Lamme 't Smaakt als kapoen uit een koningskeuken; hazepastei haalt er oneer bij!

Brabo, schrijf op! 't Is verkijpte kalkoen, verkalkoende kip, 't is een koene kal, 't is een kallende kip, 't is een koene kalkoen, 't is een kallende koene kip-kalkoen... Ach, wat! schrijf toch, Brabo, gij, meester kok! 't Is een smaakregenboog in m'n darmen! Schrijf! Nieuwe verf aan de zoldering van m'n mond; 't is confijtsel, gelei van de jongste duif uit de ark van Noë, 't is zacht en fijn als den vloeren teen van madam Pompadour... 't Is een baaierd van tong-en tandplezier! 't Is een heidensche bruiloft, een aroom-fontein, een mirakelbron van zout en zoet, een gedicht van boter en honig en melk, 't is maneschiën in zomeravond, 't is dauw, het is dons, het is ambrosijn, 't is... 't is... 't is als den kus van uw eerste lief!

Lamme zwijgt opeens. Z'n wezen vertrekt bij 't besef van weemoedig-stemmende dingen. Er hangt eventjes stilte...

Brabo Met permissie, Lamme...

Lamme Ja, Brabo, 'k weet het, 'k voel het: zoo'n zotternij is te dwaas. Spreken van lief en kus en zoo meer in 't land der gedwongen vrijgezellen...

Tijn Grendel uw bakhuis. Absolve te...

Brabo Raar is de mensch...

Lamme En 't leven ook...

Tijn Is 't een eeuw, of zijn 't duzend jaren dat we hier zitten? 'k Besef het niet meer.

Eeuwigheid heeft hier geen echo meer. Maar oud is ons denken vast geworden, oud als den uil in zijn torenag. Nu spreken we steeds als in 't vertelstel: D'r was eens 'n tijd...

Brabo Die tijd is ver!

Lamme Aan 't eind van de wereld...

Tijn Naar 't eind van de wereld verhuisden we toen, wijl het eigen dak en de boomgaard en 't